

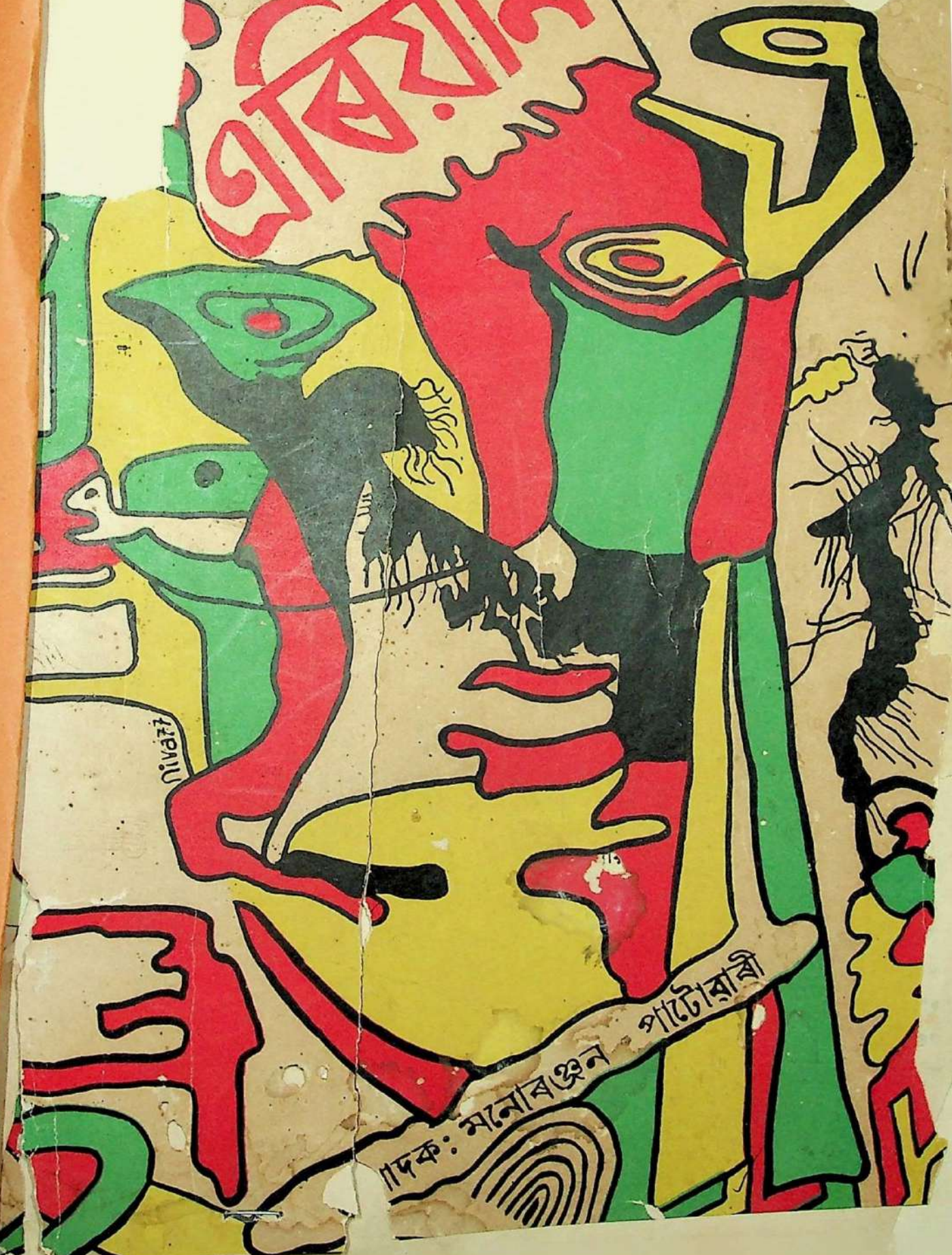
ARYAN

YEAR: 1969-70

EDITOR: MANORANJAN PATOWARI

1969-70

প্রাচীন

নিবর্ত

স্বাক্ষর: মনোজ্ঞন পাটোয়ারী

1969-70

এৰিয়ান

আৰ্য্যবিদ্যাপীঠ
মহাবিদ্যালয়ৰ
মুখপত্ৰ

বহুৰেকীয়া প্ৰকাশ
অষ্টাদশ সংখ্যা
১৯৭৬-৭৭

॥ তত্ত্বাবধায়ক ॥

অধ্যাপক দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা

অধ্যাপক সুৰজিত বৰুৱা

অধ্যাপক উমেশ চক্ৰৱৰ্তী

॥ সম্পাদক ॥

মনোৰঞ্জন পাটোৱাৰী

॥ সম্পাদক ॥
মনোমজন পাটোয়ারী

॥ বেটুপাত ॥
দিভা দাস

॥ বেটুপাতৰ নিকৰ্ৰাচন ॥
অধ্যাপক বিবিজি কুমাৰ মেধি
অধ্যাপক নীলমণি ফুকন

॥ অঙ্গ সজ্জাতি ॥
মনোমজন পাটোয়ারী

॥ নক্সা চিত্ৰাঙ্কণত ॥
কমলেশ ডেকা

॥ ছপাশাল ॥
শৰাইঘাট প্ৰিন্টাৰ্ছ
এম. চি. বেঙ
গুৱাহাটী-৭৮১০০০

॥ শলাগৰ শৰাই এইসকললৈ ॥

অধ্যাপক অমুক সিং, অধ্যাপক বলিৰী ভট্টাচাৰ্য্য, অধ্যাপক
বিবিজি কুমাৰ মেধি, অধ্যাপক নীলমণি ফুকন, অধ্যাপক
শিৱনাথ বৰ্মন, অধ্যাপক বীণেশ বৰুৱা অধ্যাপক বীৰেন
দাস, অধ্যাপক ববীন ভালুকৰ, অধ্যাপক অম্ৰতা চৌধুৰী,
ছাত্ৰ বন্ধু ৰালেকুচ জামান, কমলেশ, মৃগেন, কাবেৰী
জগা, আৰতি কাকতি আৰু শৰাইঘাট প্ৰিন্টাৰ্ছৰ
পৰিচালকমণ্ডলী আৰু সৰ্ব্ব কৰ্মীসকলে।

এ ষ ি য়া ন

আর্য্যবিদ্যাপীঠ কলেজ আলোচনী

বছরেকীয়া প্রকাশ

সম্পাদক
বিমলজ্যোতি চৌধুরী

এবিয়ান

অধ্যাপিকাৰ্য্যবিদ্যাৰ্থী কলেজ আলোচনী

একাদশ সংখ্যা

১৯৬৯-৭০

সম্পাদক

বিমলজ্যোতি চৌধুৰী

তহাবধায়ক

অধ্যাপক নীলমণি ফুকন

অধ্যাপক শিৱনাথ বৰ্ম্মন

বেটুপাত

শ্ৰীদীপ শৰ্ম্মা

তৃতীয় বাৰ্ষিক বিজ্ঞান

মৃত্যুহীন প্রাণ

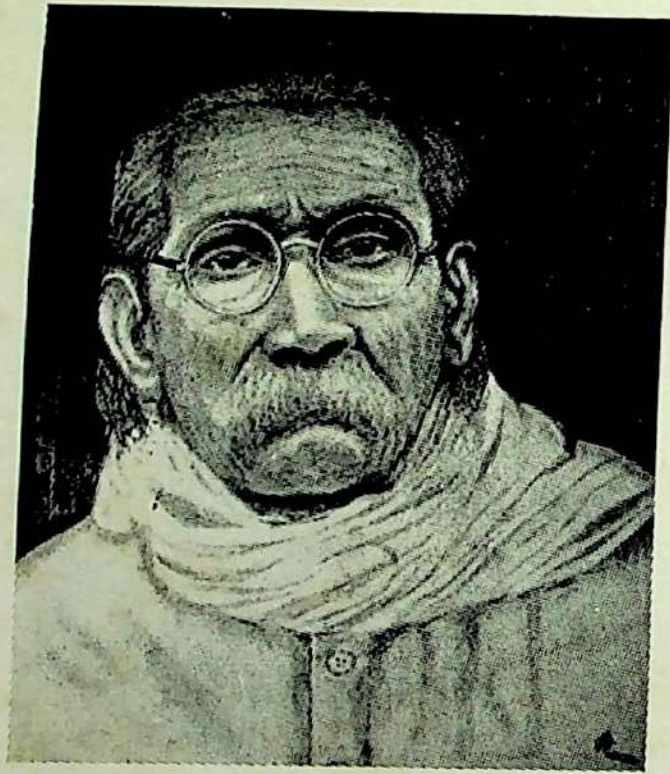
স্বর্গীয় বাভাই অঁকা আত্মপ্রতিকৃতি

॥ এবিয়ান ॥

আৰ্য্যবিদ্যাশীল কলেজ আলোচনী

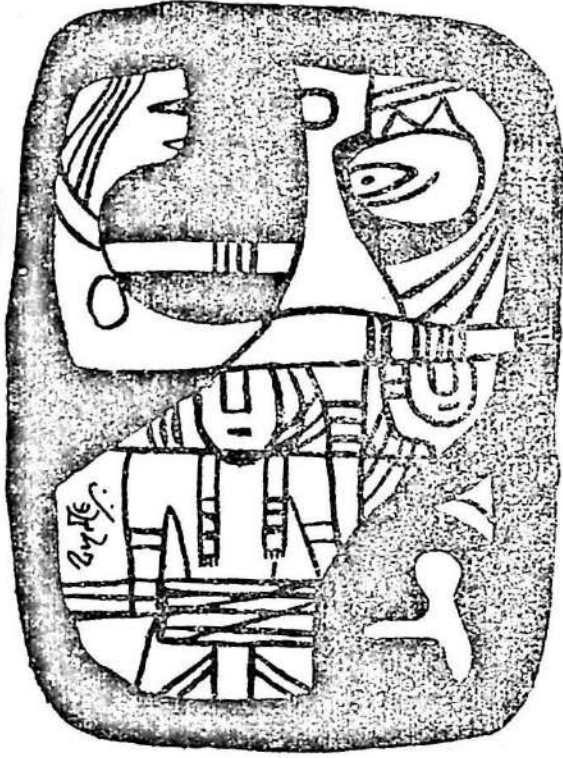
সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতা : ইয়াৰ সৰুট আৰু ভবিষ্যত । অসমীয়া
সাহিত্যলৈ খৃষ্টান মিছনেৰীসকলৰ অৱদান । পূৰ্বণি এবিয়ানৰ
গল্প আৰু কবিতা । বাডাৰ । ডঃ হৰগোবিন্দ খোৱাণা : জৈৱ
বাসাৰ্থিক বিজ্ঞানলৈ তেওঁৰ অৱদান । বাছেল
প্ৰশস্তি । কলাগুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ বাতা । দক্ষিণ পূব
এচিয়াত ভাৰতীয় সংস্কৃতি । মোৰ স্বপ্ন । চ্যুত এটি
স্বপ্ন । কাউৰী । মই জানো, তাই
নিদ্ৰামগ্না । বয়লাৰ । বিহুসুৰীয়া গীত ।
তৰুলতা । সহধৰ্ম্মিনী । কাউৰী ।
গল্প আৰু লিখা নহল । জীয়া
জুই । মঙ্গল গ্ৰহত এটি
দিন । কলহ পুৰাণ ।
আমাৰ নাট্য জগত । দক্ষিণ ভাৰতলৈ
গৈছিলো । সম্পাদকীয় । (বাম চৰণ)
ভবালী : বাদল চন্দ্ৰ
ষোষ : পৰমেশ শীল
দেবদত্ত বৰকটকী : শশধৰ
নাথ : অধ্যাপক শিৱনাথ
বৰ্ম্মন : কমললোচন দাস : নাৰায়ণ
চন্দ্ৰ কলিতা : অধ্যাপক নলিনীধৰ
ভট্টাচাৰ্য্য : দিলীপ দত্তবৰুৱা : শুক্লসত্ৰ চৌধুৰী : ফটিক বৰুৱা :
বিনোদ পাঠক : হৰেশ্বৰ বড়ো : কৰুণা ডেকা : ভবেন বেজ :
বসন্ত কুমাৰ বৰ্ম্মন : মহেশ কলিতা : চিন্ময় কুমাৰ শৰ্ম্মা : তাৰিণী
কুমাৰ দত্ত : অধ্যাপক গণেশ দাস : মহেশ বৰুৱা : সম্পাদক :

ৰঘুনাথ চৌধাৰী

শিল্পী

নূপেন কলিতা
দ্বিতীয় বাৰ্ষিক বিজ্ঞান

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতা : ইয়াৰ সঙ্কট আৰু ভৱিষ্যত

ৰামচৰণ শৰালী
তৃতীয় বাৰ্ষিক কলা

অসমীয়া কাব্য সাহিত্যৰ ইতিহাস তুলনামূলক ভাবে বহুত পুৰণি আৰু অন্ততঃ নিজৰ চাৰিবেৰৰ ভিতৰতে বৈচিত্ৰ শপ্তিত। বিবাদমান উমৈহতীয় সম্পত্তি বৌদ্ধ ধৰ্মৰ দোহা বা চৰ্যাগীত বিলাকৰ কথা এৰিও হেমসৰস্বতীৰপৰা আজিৰ নবীনতম কবিজনলৈ এই পথচোৱা প্ৰকৃততে দীঘল আৰু বাবৰণীয়া। বাবৰণীয়া বুলিছো এই বাবেই যে এই সময়চোৱাৰ কেওটা যুগৰ কিবা নহয় কিবা এটা বৈশিষ্ট্য আছে। সেই বৈশিষ্ট্যৰ মাজত ধৰা পৰে সেইবোৰ যুগৰ কাব্য মানসৰ প্ৰকৃতি, পৰিসৰ আৰু মৌলিকতা। অসমীয়া কাব্য সাহিত্যৰ এই বোৱতি ধাৰাটিয়ে সময়ে সময়ে সুতি সলাই আহিছে। সুতিহে সলাইছে, বন্ধ হৈ যোৱানাই। এনেদৰে সুতি সলাই আহোতেই তৰুণজনৰ সৃষ্টি বয়সস্থজনৰ আঁচছৰা যেন লাগে।

সত্ত্বৰ তেতিয়াই কবিতাত ঋতু পৰিবৰ্তনৰ পচোৱা বলে। বহুতৰে আকৌ ধাৰণা কবিতাত চিত্ৰকল্পৰ পৰিবৰ্তনে কবিতাত যুগ পৰিবৰ্তন। এনে ধাৰণা সত্যৰ অপলাপ নহলেও আংশিক সত্যহে। বাঁহৰ

পাবৰ মূৰত গাঁঠি থকাৰ দৰে কাব্য ইতিহাসৰ যুগৰ মূৰত তেনে কোনো গাঁঠি বা খুটি নাই। তথাপি আমি কেইজনমান কবিবে একোটা যুগ সৃষ্টি কৰোঁ কিয়? কথা হল এজন কবিৰপৰা আন এজন কবিৰ বাট পথ ইমান অচিন অচিন লাগে যে দুয়োৰো মাজৰ সময়খিনিক এটা যুগ ধৰিলে দুয়োকো সীমাৰ খুটি কল্পনা কৰোঁ। বৈষ্ণৱী আঁত এজনৰ বাবে চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ 'মাধুৰী' যেনে অচিনাকি, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ পাঠক এজনৰ বাবে হোমেন বৰগোহাঞিৰ "বেশ্যা"ও ঠিক একে অচিনাকি। অৰ্থাৎ বৈষ্ণৱী যুগটোৰ সমাপ্তিৰ কল্পনা যেনেকৈ চন্দ্ৰকুমাৰৰ আগে আগে কৰা হৈছে, সেইদৰে আগৰৱালাৰ যুগৰো (ৰোমাণ্টিক যুগৰ) ইতিবেখা অমূল্য বৰুৱাৰ আগে আগে টনা হৈছে। ৰোমাণ্টিক যুগত যিদৰে ছবি, লেছাডী, ঝুমুৰিৰ ব্যৱহাৰ নাইকিয়া হৈছে সেইদৰেই সাম্প্ৰতিক কালতো মিত্ৰাক্ষৰ বা চতুৰ্পদী আদিবো চিনচাব নোহোৱা হৈ আহিছে। এইদৰে এদল কবিৰ একে স্মৰীয়া (সামান্য পৰিবৰ্তনৰ কথা ইয়াত বাদ দিয়া হৈছে যিখিনি প্ৰভেদ চৌধাৰী, বৰকাকতী আৰু দেৱবৰুৱাৰ মাজত আছে) কবিতা যেতিয়া চলি থাকিব তেতিয়াইলৈ সিয়েই সাম্প্ৰতিক হৈ থাকে। কিন্তু মাজৰ প্ৰভেদ আৰু পৰি বৰ্তন যদি পাব চাৰি গাঁঠি পায় তেতিয়া হলে পাৰাংশ নিৰ্দ্ধিষ্ট নামৰে বুৰঞ্জীত ঠাই পোৱাটো সন্নিশ্চিত। অৰ্থাৎ নতুন সাম্প্ৰতিক বিশেষণৰপৰা বঞ্চিত হয়। আৰু পৰবৰ্ত্তী নতুন কবিতাই সাম্প্ৰতিক আখ্যা লাভ কৰে। এই ফালৰ পৰা চালে সাম্প্ৰতিক বুলি কোনো চাব মৰা কবিতা নাই। নতুন বা আধুনিক আৰু চলন্তি সেয়ে সাম্প্ৰতিক।

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতা বুলিলে অমূল্য বৰুৱাৰ পৰা আজিৰ তৰুণতম জনলৈ ধৰা যায়। প্ৰশ্ন উঠিব পাৰে, দেৱবৰুৱাক ইয়াৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা নহল কিয়? উত্তৰো অতি উজ্জ্বল। চন্দ্ৰ কুমাৰ আৰু বৰুৱাকান্ত বৰকাকতা মাজত নাইবা বৰকাকতী আৰু দেবকান্ত বৰুৱাৰ মাজত যি গাঁঠি কল্পনা কৰা হৈছে সি আচলতে গাঁঠি নহয় পাবৰ ভাজহে। কিন্তু বৰুৱাকান্ত বৰকাকতীৰ আৰু হেম বৰুৱা বা অমূল্য বৰুৱাৰ মাজৰ ব্যৱধানৰ পাবটোৰ ভাজ ইমান প্ৰকট যে ইয়াক গাঁঠি বুলিবই লাগিব। এনে কাৰণতে সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবি বুলিলে অমূল্য আৰু হেমবৰুৱাৰপৰা আজিৰ তৰুণতম জনলৈ ধৰা যায়।

প্ৰথম আধুনিক (ৰোমাণ্টিক) কবি চন্দ্ৰকুমাৰ আগ-বৰাল্লাকে ধৰি আজিৰ বহু কবিৰ ওপৰত পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ বিৰাজমান। কিন্তু ৰোমাণ্টিক কবি সকলে ভাৱাদৰ্শ নিদৰে প্ৰকাশ কৰিছিল সি পাঠক সমাজৰ একেবাৰে অচিনাকি নাছিল। পৰম্পৰাগত ভাবে চলি অহা কিছু সামঞ্জস্যৰ বাবে ইয়াক বুজাত টান নহৈছিল। পাশ্চাত্য জগতত যন্ত্ৰশিল্পৰ খবতকীয়া উন্নতিৰ লগে লগে সাহিত্য সৃষ্টিতো ঋতু পৰিবৰ্তনৰ ধুমুহা বলিছিল। আমাৰ সাহিত্যত তেতিয়াও কোনো পৰিবৰ্তনৰ সূচনা অহা নাই। মাথো শোলী, কিটচ, আদি ৰোমাণ্টিক কবিসকলৰ প্ৰভাৱে সামান্য ভাবে চুই গৈছিল। আনহাতে তেনে সময়তে পাশ্চাত্য সাহিত্যত পুৰণি কবিতাৰ বিনশ্চে অৰ্থাৎ ৰোমাণ্টিক কবিতাৰ প্ৰেমৰ পেনপেননিৰ বিৰশ্চে এক বিদ্ৰোহ আৰম্ভ হৈছিল। এই কাব্য আন্দোলনকে যেতিয়া এজৰা পাউণ্ড, ইলিয়ট আদিয়ে এক পৰ্যোভবৰ যুগলৈ ঠেলি দিছিল তেতিয়াহে সাহিত্য ইতিহাসৰ প্ৰাণ প্ৰবাহৰ ধৰণ বখা দুই চাৰি কৰিয়ে ইয়াক অসমীয়া কাব্য সাহিত্যলৈও স্বাগতম জনাইছিল। ৰোমাণ্টিক যুগৰ পৰ্যোভবৰ সময় খিনিতে যেতিয়া এই নতুন ইলিয়ট কবিতা আমদানি হল তেতিয়া সঁচা সঁচিকৈয়ে ই এক আচহুৱা বস্তু হৈ পৰিল। পাশ্চাত্য সাহিত্যত নানান পৰিবৰ্তন বিৰৰ্তনৰ মাজেৰে আহি নতুন কবিতাই যি ৰূপত ধৰা দিছিল আমাৰ সাহিত্যত তেনে হোৱা নাছিল। বৰং ফৰ্ণৰ ক্ৰমবিকাশৰ কোনো ইঙ্গিত নিদিয়াকৈয়ে

ই আমাৰ মাজত ওলোৱাত পাঠকৰ মনত যি খেলিমেলি সৃষ্টি কৰিলে সেই খেলিমেলি এতিয়াও সম্পূৰ্ণকৈ আঁতৰিছে বুলি কোৱা টান।

এনে কাৰণতে আধুনিক বা সাম্প্ৰতিক কবিতা বুজিব নোৱাৰা কিবা এক শব্দৰ মায়াজাল হৈ জন প্ৰিয়তাৰপৰা আঁতৰত আছে। আজিৰ যুৱক সমাজ কবিতাৰ প্ৰতি আগ্ৰহান্বিত নোহোৱাৰ কাৰণ হ'ল ইয়াৰ দুৰ্বেৰীতা।

কোনো কবিতাই পাঠকৰ অপ্ৰিয় আৰু অবোধ্য হৈ তিস্থি থাকিব নোৱাৰে। অৱশ্যে আধুনিক কবিতাবে সকলোৱে নুবুজে সিও নহয়। খুউব কম সংখ্যক পাঠকে নানা গ্ৰন্থৰ লগত সঙ্গৰ বাখি পঠন পাঠনৰে মনৰ দিগন্ত বহল কবি কবিতাৰ লগত আয়ীতা স্থাপন কৰিবৰ সক্ষম হৈছে। প্ৰতিবেশী বঙালী সাহিত্যত এনে হৈছে বুলি কব নোৱাৰি। বৰং অকল আধুনিক কবিতাবে আলোচনী উলিয়াই কবিতাৰ প্ৰতি থকা আগ্ৰহৰ চানেকি দিছে। পাঠকক উপলক্ষ্য কবি কোনেও কবিতা নবচৈ সঁচা; তথাপি কবিতা সৃষ্টিত পাঠক নিশ্চয় উপেক্ষাৰ বস্তুও নহয়।

সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ সঙ্কটৰ বাবে অকল বাট কাটোতা কবি কেইজনকেই জগবীয়া কবিলে নচলিব। ইয়াৰ বাবে পাঠক সমাজো কিছু পৰিমাণে দায়ী। মনৰ বহল প্ৰস্তুতি আৰু গভীৰ সাধনা দুয়োটাই আমাৰ নাই। কবিতা বুজিবলৈ কবি হব লাগে ঠিকেই। তথাপি অকবি মানুহেও কবিতা বুজি পায় যদিহে প্ৰয়োজনীয় বস্তুখিনি থাকে। এটা কবিতা এবাৰ নুবুজাটো টান কথা নহয়। কিন্তু প্ৰয়োজনীয় বস্তু খিনি গোটাই বুজিবলৈ চেষ্টা কৰাটোহে ভাল কথা। কথাষাৰ ভালদৰে বুজিবলৈ হেমবৰুৱাৰ কথাকে লোৱা যাওঁক। হেম বৰুৱাৰ কবিতা বুজিবলৈ অইন নহলেও বাতৰি কাকতৰ লগত সংযোগ আৰু ভূগোল-ইতিহাসৰ সাধাৰণ জ্ঞান ফেৰা নহলে তেওঁৰ কবিতাৰ বস গ্ৰহণ মিছা। উনু-কিয়াই খোৱা ভাল হব এই মূলধন খিনি লৈ আন কেইবাজনে কবিৰ কবিতা বুজাটোও কঠিন। সেই বাবে ছয়াময়াকৈ হলেও প্ৰতিজন কবিৰ বাট পথ কিছু চিনি নাপালে তেওঁৰ কবিতাকুণ্ডত সোমাই বসপান কৰাটো অসম্ভৱ। আমাৰ অৱহেলা, অনাদৰ আৰু

বিতৃষ্ণাৰ কাৰণেই কবিসকলৰ স্ৰগতবোৰ আমাৰ বাবে একেবাৰে নতুন আৰু অজ্ঞান দেশত এলিচ'ৰ দৰে হৈছে। পৃথিৱীৰ নানা ভাষাৰ নানা সাহিত্যৰ পৰা লোৱা নানা উদ্ধৃতিৰে বা ইলিৱটা চঙেৰে বহুতো অস-নীয়া কবিতা ভাবাক্ৰান্ত। গতিকে এইবোৰ বুজিবলৈ পৃথিৱীৰ মূল সাহিত্য প্ৰবাহৰ ধাৰাটোৰ খবৰ কিছু বখাটো বাঞ্ছনীয়। কিন্তু বৰ্তমান আমাৰ ছাত্ৰ সমাজত এনে প্ৰচেষ্টা নাই বুলি ক'লেহে সত্যৰ বেচি ওচৰ চপা হ'ব। এনে ছাত্ৰও আছে 'সোণজিৰা মাহী'য়ে ভবাৰ লেখিয়া তেওঁলোকেও ভাবে 'কদ্দো' কি? খায়নে কাণত পিন্ধে?" এনে অৱহেলা আৰু নিলিপ্ততা আৰু কিছুকাল চলিবলৈ হলে সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ যতি পৰিবলৈ বেচি দিন নাই। ইয়াতকৈ ডাঙৰ সঙ্কট সাম্প্ৰ-তিক কবিতাৰ বাবে একো নাই।

বজাৰৰ তালিকাতো কবিতাৰ দাম বৰ দুখ লগাটক পিচ পৰা। কিন্তু দুৰবা অথবা দেৱবৰুৱাৰ কবিতাৰ ক্ষেত্ৰত এই কথা প্ৰযোজ্য নহয়। নানা পঠন পাঠন তেওঁলোকৰ কবিতাৰ হৈছে। ইয়াৰ গুৰি বিচাৰিলে খুব সম্ভৱ সহজ বোধ্যতাই হ'বগৈ। সমালোচক সকলে যদি নতুন কবিতাৰ প্ৰাৰম্ভতে পাঠক সকলৰ মনৰ লগত কবিতাৰ বৈশিষ্ট্য সমূহৰ (ফৰ্ম, চিত্ৰকল্প, টেকনিক, শব্দ-সজ্জা) লগত পৰিচয় কৰি দিলেহেঁতেন হয়তো আজিৰ দুখ লগা অৱস্থা সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ নহল হেঁতেন। এটা নতুন কাব্য আন্দোলনৰ পৰিচালনাত সমালোচকৰ দায়িত্ব গধৰ। সমালোচক পাঠক আৰু সৃষ্টিৰ মাজৰ সমন্বয়বৰ্ণী মানুহ। এনে সমালোচকো আছে যি অকল যোগসূত্ৰই নহয় উভয়ৰে মাজত থকা স্ববিৰোধখিনি আলোকপাত কৰে। মহেন্দ্ৰ বৰাৰ ভাষাত ক'লে কথাষাৰ স্পষ্ট হ'ব "কেতিয়াবা সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত সেই সৌভাগ্যৰ বৰি উদয় হয়, যেতিয়া এনে একোজন অকৰি সমালোচক আহি ওলাইহি, যি জনে সেই কব নজনা কথাবোৰ জুকিয়াই কব জানে; আৰু তাৰ লগতে কবিৰ মনত থকা ধ্যান-ধাৰণাবোৰৰ স্ববিৰোধখিনিও আঙুলিয়াই দিব পাৰে। আনাৰ সাহি-ত্যত তেনে এজন সমালোচক আছিল ডঃ কাকতি। তেওঁৰ সমালোচনাই বোমাণ্টিক যুগৰ কাব্য আন্দোলনক আৰু দুখোজ আগবঢ়াই দিলে। সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাৰ কপালত সেই সৌভাগ্য ঘটা নাই।"

সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ শানুকীয়া গতি আৰু স্থবিৰতা দেখি লগতে পাঠক সমাজৰ নিলিপ্ত মনোভাৱ লক্ষ্য কৰি দুই এক সমালোচকে এনে যুক্তিও অগবঢ়ায় যে

কবিসকলে তেওঁলোকৰ কবিতাত ব্যৱহাৰ কৰা নতুন শব্দ চিত্ৰকল্প আৰু ফৰ্মৰ কিছু আভাষ ফুটনোটত দিয়া কবক যাতে ব্যস্তযুগৰ কষ্টবিমুখ পাঠকে ইয়াক সহজে হৃদয়ঙ্গম কৰিব পাৰে। সন্দেহ নাই এনে কবিলে কবিতাৰ সামগ্ৰিক আভাষ এটা পোৱা যাব। কিন্তু কবিতাৰ মূল গৌন্দৰ্য্যৰ যে কিঞ্চিৎ ভাৱে হলেও হীন-দেৰি ঘটিব ইও বুকুপ। কবিয়ে নিজে নিজৰ মনে গঢ়া অৰ্থ দিয়াৰ লগে লগে তেওঁৰ আত্মগোপনো দুকহ হৈ পৰিব। সৰ্ব্বোপৰি কবিতা অনুভূতিৰে বস্ত ইয়াক বহুত সময়ত পথাৰৰ মাজৰ অকলশৰীয়া গছৰ লগতহে খব পাৰি। কাজেই তাক এটা নিদ্দিষ্ট বাটৰে বান্ধিলে সমালোচনাৰ পৰিভাষাৰে কোৱা বহুকপী কপটো নাইকিয়া হ'ব। এনে স্থলত এই কামৰ দ্বাৰা সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ পঠন পাঠন কিঞ্চিৎ ৰূপে বাঢ়িব গঁচা কিন্তু কবিতাৰ মূল উদ্দেশ্যই বাৰ্থ হৈ পৰিব।

তেনেহলে সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ ভবিষ্যতৰ বাবে কি কৰা উচিত—ইয়াৰ উত্তৰ একেধাৰতে সম্ভৱ নহয়। মাথো ইমানকে কব পাৰি ইয়াৰ সঙ্কট দুৰীকৰণৰ বাবে বহুত কবিৰ লাগিব, সমালোচকসকলে নতুন চিত্ৰকল্প, টেকনিক আৰু 'ফৰ্ম' পাঠক সমাজক চিনাই দি মগন আলোচনাৰে ইয়াক চিনাকি কৰি সদৰি কৰি তুলিব লাগিব। সমালোচকৰ কথাত "এটা কাব্য আন্দোলনক সঠিক বাটৰে আগবঢ়াই নিয়াৰ দৰে মহৎ কাম বসিক পাঠকৰ ৰুচি আৰু মেজাজ তৈয়াৰী কৰাৰ দৰে কাঠন কাম।" আশ্ৰয়ে কবিলে খুব সম্ভৱ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাৰ নতুন দিশ এটা উন্মোচন হ'ব—সন্দেহ নাই। নতুন উঠি অহা কবি দলক 'লিক' লগাই দি পাঠক সমাজৰ লগত ইয়াৰ যোগসূত্ৰ কবিলে আকৌ পয়োভবৰ যুগ এটালৈ সৰহ সময় নাই বুলি ভাবিব পাৰিম। কবি সকলেও দুৰ্বেৰ্য্যতা কিঞ্চিৎ ভাৱে কমাই দিলে সমা-লোচক সকলেও বাতৰি আলোচনীত এক মগন আলা-চনা অগবঢ়ালে লগতে পাঠকসমাজেও নিজৰ মনৰ দিগন্ত কিছুপৰিমাণে হলেও বহল কৰি কবিতা পঠনত লাগিলে সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাৰ ভাগ্যত যে বোমাণ্টিক যুগতকৈ বহুত পয়োভবৰ যুগৰ সৃষ্টি হ'ব এই কথা দোহাবিবৰ সকাম নাই। সংখ্যাত বৰ বেচি নহলেও তৰুণ কবি নীলমণি ফুকন, ভবেন বৰুৱা আদি খুব কম সংখ্যক কবিয়ে যি মৌলিক সৃষ্টি আৰু শব্দৰ সাধনাত ব্ৰতী হৈছে উপযুক্ত পৰিবেশ পালে যে সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ ভাগ্যত বিজয়ৰ নতুন তিলক দিব পাৰিব তাক বিনা দ্বিধাই কব পাৰি।

অসমীয়া সাহিত্যলৈ খৃষ্টান মিছনেবীসকলৰ অৱদান

বাদল চন্দ্ৰ ঘোষ
তৃতীয় বাৰ্ষিক কলা

ইং ১৮২৬ চনৰ ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ সৰ্ত্ত অনুসৰি অসম দেশ ইংৰাজৰ অধীনলৈ যায়। ইংৰাজে অত্যাচাৰী মানক খেদি বৃটিছ ৰাজত্ব প্রতিষ্ঠা কৰিছিল আৰু অসমীয়া মানুহেও ইংৰাজ শাসনৰ সুফল কুফলৰ কথা নাভাবি মানৰ অত্যাচাৰৰ পৰা বক্ষা পোৱাত নিশ্বাস পেলাইছিল; কিন্তু সাধাৰণ প্ৰজাই ইংৰাজ শাসন মানি লৈছিল যদিও ডাঙৰীয়া শ্ৰেণীৰ লোকে সহজে বিদেশী শাসন মানি লোৱা নাছিল। পিয়লি ফুকন, গমধৰ আৰু আন আন ডেকা সকলে তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ সূচনা কৰিছিল। ৰাজত্বৰ প্ৰথম দহ বছৰৰ ভিতৰত ইংৰাজ সকলে ৰাজ্য সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰা কাৰ্য্যত ব্যস্ত থাকিব লগা হৈছিল, আনফালে দেশৰ শিক্ষা-সমস্যা বা ভাষা-সমস্যা ইত্যাদিৰ পিনে দৃষ্টি দিবলৈ সময় নাপাইছিল। আগৰ পৰা চলি অহা পিয়লি ফুকন, গমধৰ কোঁৱৰ আদিৰ বিদ্ৰোহত সম্ভ্ৰান্ত বংশীয় লোকসকল জড়িত থকা দেখি আৰু উজনি অসমৰ উচ্চ শ্ৰেণীৰ লোকে ইংৰাজ ৰাজত্বক ভাল চকুৰে নোচোৱা দেখি

আৰু ইংৰাজ শাসন ব্যৱস্থাৰ লগত তেওঁলোকক অনভিজ্ঞ দেখি বঙ্গদেশৰপৰা বঙালী কেবাণী-মহৰি আমদানি কৰি দেশৰ শাসন ব্যৱস্থা চলাবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। এইদৰে ইংৰাজসকলে দেশ শাসন কৰি অসমীয়া জাতিক বিভ্ৰান্ত কৰি তুলিছিল। অসম দেশৰ ৰাজত্বৰ ভাৰ অৰ্পণ কৰি অসমৰ মানুহ বা অসমীয়া জাতিৰ লগত সম্পৰ্ক স্থাপন তেওঁলোকে প্ৰয়োজনীয় বুলি নাভাবিছিল।

কিন্তু “ঘনাক্কাৰেঘু ইবদীপদৰ্শনম”ৰ দৰে ১৮৩৬ চনতে আমেৰিকান বেপ্টিষ্ট মিছনে হাতত খৃষ্টধৰ্মৰ জোৰলৈ অসমত ভৰি দিলেহি। তাৰ পিছত ক্ৰমে ক্ৰমে আহিল বেভাৰেণ্ড নাথান ব্ৰাউন, টি, কষ্টৰ, ডক্টৰ মাইলচ ব্ৰানচনে, জেকব থমাচ আৰু এ, কে, গানি আদি। তেওঁলোকে এই দেশলৈ আহি বিভিন্ন সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছিল। এই দেশত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবৰ কাৰণে আহি তেওঁলোকে প্ৰথমে ভাবিছিল মাতৃভাষাৰ যোগেদি জাতিক আত্মসচেতন কৰিব নোৱাৰিলে ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰা অসম্ভৱ হৈ পৰিব।

পৰ্বতীয়া জাতিৰ মাজত ধৰ্মপ্ৰচাৰ কৰা সহজ নহব বুলি ভাবি ভৈয়ামৰ লোকৰ মাজত খৃষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবলৈ ব্ৰাউন, ব্ৰান্‌চন, বাৰ্কাৰ আদি মিছনেবীসকলে শিৱসাগৰ, নগাওঁ আৰু গুৱাহাটীত থাকিবলৈ ললে। আৰু বিভিন্ন ঠাইত পঢ়াশালি আৰু অনাথ আশ্ৰম পাতি লাহে লাহে তেওঁলোকে ধৰ্মপ্ৰচাৰ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

কিন্তু ধৰ্মপ্ৰচাৰ আৰম্ভ কৰোঁতেই দেখা দিলে ভাষা সমস্যা। তেওঁলোকে ভালকৈ বুজিছিল খলুৱা ভাষাত ধৰ্ম সম্পৰ্কীয় পুথি পঞ্জি প্ৰকাশ নকৰি বিদেশী বঙলা ভাষাৰ সহায় ললে উদ্দেশ্য সিদ্ধি নহয়। অথচ দেখা পালে যে, মাতৃভাষাৰ সলনি তেতিয়া পঢ়াশালি, আইন আদালতত আৰু শাসন-ব্যৱস্থা সকলোতে বঙলাৰহে প্ৰচলন। বিদেশী ভাষাৰ যোগেদি যে এটা জাতিক শিক্ষিত আৰু জ্ঞানী কৰি তুলিব নোৱাৰি সেই কথা মিছনেবীসকলে বুজি পাইছিল। সেই কাৰণে খৃষ্টান মিছনেবীসকলে অসমীয়া মানুহৰ মনৰ ভিতৰত সোমোৱাৰ

উদ্দেশ্যৰে লুপ্তপ্রায় অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যক অকাল মৃত্যুৰ হাতত বৰ্ণা কৰিবলৈ উঠি পৰি লাগিল।

তেওঁলোকে ইংৰাজ চৰকাৰৰ লগত যুক্ত কৰি অসমীয়া ভাষাক পঢ়াশালি আৰু আইন আদালতত পুনৰ প্রতিষ্ঠা কৰাত সহায় কৰিলে। ব্যাকৰণ, অভিধান আৰু পাঠ্যপুথি ইত্যাদি ৰচনা কৰি সাহিত্যৰ ভেটি স্থাপন কৰিলে। অভিধান, ব্যাকৰণ আৰু পাঠ্যপুথি নহলে কোনো ভাষা আয়ত্ব কৰা আৰু সাহিত্য ৰচনা কৰা সম্ভৱ নহয়। অৱশ্যে এইবোৰ তেওঁলোকৰ নিজৰ সুবিধাৰ কাৰণেই ৰচনা কৰিছিল। কিন্তু উদ্দেশ্য যিয়েই নাথাকক, অসমীয়া ভাষাৰ যে প্ৰভূত উপকাৰ সাধিত হ'ল! সেই বিষয়ে সন্দেহৰ কাৰণ নাই।

তেওঁলোকে অসমীয়া ভাষাত প্ৰথম আলোচনী বাতৰি কাকত প্ৰকাশ কৰি অসমীয়া জাতিক নতুন পোহৰৰ সন্ধান দিলে। এই ক্ষুদ্ৰ দেশৰ বাহিৰে যে এখন বিৰাট দেশ বা জগত বিস্তৃত আছে সেই জগতৰ সন্ধান দি জাতিক আত্ম-সচেতন কৰি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। অসমীয়া জাতিয়েও সেই বৃহত্তৰ ভাষাৰ অনুত পান কৰি নিজৰ প্ৰতি লাহে লাহে সজাগ হৈ উঠিল।

তেওঁলোকে পুৰণি জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ আৰু বুৰঞ্জীৰ পুথি সংগ্ৰহ কৰি প্ৰকাশ কৰিলে। নানান পুৰণি পুথি আৱিষ্কাৰ কৰিলে। পাদুৰি চাহাবসকলে অসমীয়া ভাষাৰ শব্দাৱলীত নতুন নতুন সংযোজন কৰিবলৈ ধৰিলে; তেওঁবিলাকে ইংৰাজী শব্দৰ ভাৱ লৈ বহুত অসমীয়া শব্দ সৃষ্টি কৰিলে আৰু অসমীয়া ভাষাৰ যিবোৰ মিঠা মিঠা স্মৰলা শব্দ ব্যৱহাৰ নকৰাত মামৰ ধৰিছিল সেইবোৰ শব্দ পুনৰ ব্যৱহাৰ কৰি মৃতপ্ৰায় ভাষা সাহিত্যক ৰক্ষা কৰে।

অসমীয়া ভাষাত এটি নতুন সুৰ বাজি উঠিল। সেই সুৰটি আগেয়ে অসমীয়া ভাষাই নাজানিছিল, ভাৰতবৰ্ষৰ কোনো ভাষাই নাজানিছিল। ই পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ নিজা সম্পত্তি। তাক পাদুৰি সকলে সাত সাগৰ তেৰ নৈ পাৰ হৈ আনি ভাৰতবৰ্ষৰ ভাষাবোৰৰ মুখত তুলি দিলেহি। বৰ্তমান যুগৰ ভাৰতবৰ্ষীয় আন আন সাহিত্যৰ দৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভিতৰতো এই বিলাতী সুৰটিৰ গুণগুণি পাওঁ। ৩হেমচন্দ্ৰ

এবিয়ান

গোশ্বামীৰ ৰচিত “অসমীয়া ভাষা” প্ৰবন্ধৰ এঠাইত লিখা আছে “তুমি সেই সুৰটিৰ স্বভাৱ নুবুজিব পাৰা কিন্তু শব্দৰদেৱক মাতা, মাধৱ দেৱক মাতা আনা, তেওঁলোকে ততালিকে বুজাই দিব.... যে এইটো ভাৰতবৰ্ষীয় সুৰ নহয়, বিলাতী সুৰ!” আন কথাত মিছ নেবীসকলৰ লেখনীৰ যোগেদিয়েই পাশ্চাত্য ভাষাবাই অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰথম প্ৰৱেশ কৰে।

এই মিছনেৰী সকলক অনুসৰণ কৰি আনন্দবাহু চেকিয়াল ফুকন, নিধিৰাম ফাৰয়েল, যাদুৰাম ডেকাবৰুৱা, সোনাচাঁদ ডেকাবৰুৱা, পূৰ্ণানন্দ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা, বলৰাম ফুকন আদি অসমীয়া দেশহিতৈষী ডেকাসকলে অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ কাৰণে প্ৰাণপণে চেষ্টা কৰিবলৈ ধৰিলে।

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ভেটি ৰচিত হোৱা এই প্ৰায় অৰ্দ্ধশতাব্দী কালছোৱাক (১৮২৬—১৮৮০) মোটামুটিভাৱে মিছনেৰী সাহিত্যৰ কাল বুলি কব পাৰোঁ। এই কালছোৱাৰ দুটা স্তৰ (১) প্ৰাক অৰুণোদয় আৰু (২) অৰুণোদয়।

প্ৰাক অৰুণোদয় স্তৰ (১৮২৬—১৮৪৬ খৃঃ)— এই কালছোৱাতেই শ্ৰীৰামপুৰ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰকাশিত হোৱা আত্মবাম শৰ্ম্মাৰ ‘বাইবেলৰ অসমীয়া ভাঙনিৰ ২য় সংস্কৰণ’ (১৮৩৩), শ্ৰীৰামপুৰৰ বৰিন্সন চাহাবৰ ইংৰাজীত লিখা ‘অসমীয়া ব্যাকৰণ’ (১৮৩৯) কাশী বাম তামুলি ফুকনৰ ‘অসম বুৰঞ্জী (১৮৪৪), আলিবৰৰ টি কটৰৰ পত্নী শ্ৰীমতী কটৰৰ ‘অসমীয়া শব্দাৱলী আৰু ঋগ্বেদ’ (১৮৪০), বিশ্বেশ্বৰ বৈদ্যাধিধৰ ‘বেলি-মাৰৰ বুৰঞ্জী’ (১৮৩৩খৃঃ), যাদুৰাম ডেকাবৰুৱাৰ প্ৰথম ‘অসমীয়া অভিধান’ ৰচিত হয়। যাদুৰাম ডেকাবৰুৱাৰ ‘অসমীয়া অভিধানৰ লিখাৰ কোশল’ দেখি ব্ৰন্সন চাহাবে এখন কিতাপত লিখিছে: “The system of orthography adopted in this work is that of Jaduram Borua, a learned Assamese Pandit, which it is believed much better corresponds with the actual Pronunciation of the people than any other system met with.”

অৰুণোদয় স্তৰ (১৮৪৬—১৮৪২ খৃঃ)— শিৱসাগৰ মিছনেৰী প্ৰেছৰ পৰা ইং ১৯৪৬ চনত ‘অৰুণোদয়’ নামেৰে এখন মাহেকীয়া আলোচনী প্ৰকাশ হয়। প্ৰথমতে

বেভাবেও ও, টি, কটব, ভাব পাছত ক্ৰমে নাথান ব্ৰাউন, A. H. Deuforth, S. M. Whiting আদিয়ে এই কাকত সম্পাদনা কৰি ১৮৮২ খৃঃ লৈকে প্ৰকাশ কৰে। এই কাকত প্ৰধানকৈ খৃষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ কাৰণে উলিওৱা হৈছিল যদিও অনেক দেশৰ সংবাদ প্ৰদান, বিভিন্ন দেশৰ প্ৰসিদ্ধ ঐতিহাসিক ঘটনাৰ পৰিচয়, বাইবেলৰ কাহিনীৰ অনুবাদ, ধৰ্ম-কথা, নৈতিক শিক্ষা, পুৰণি অসম বুৰঞ্জী, চুটি গল্প জীৱনী, ভূগোল বিষয়ক বচনা, বৈজ্ঞানিক আবিষ্কাৰ, অধিকাৰ, স্বত্ব-গীত আদি বিভিন্ন বিষয়ে ইয়াত স্থান পাইছিল। এই কাকতে আলোচনী আৰু বাতৰি কাকত দুয়োটাৰ কাম কৰিছিল।

এই কাকতেই অসমীয়া সমাজক দেশ বিদেশৰ জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰৰ গাভ্ৰু দি বহল জগতৰ লগত পৰিচয় কৰি দিয়ে। এই কাকতৰ মাজতেই আনন্দবাম চেকিয়াল ফুকন, নিধিবাম ফাৰৱেল, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদিক অসমীয়া সাহিত্যত দীক্ষিত কৰি উৎসাহ উদ্দীপনা যোগায়। তেওঁলোকে নিজে অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ কাৰণে আন এটা লেখক গোষ্ঠী গঢ়ি তুলিছিল। অৰুণোদয়কে অনুসৰণ কৰি আসাম বিনাসিনী, আসাম মিহিৰ, আসাম দৰ্পণ আদি কাকত ওলাই অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতি আৰু বিস্তাৰৰ ইন্ধন যোগায়। আৰু খৃষ্টীয়ান পাদুৰিসকলে সেই সময়ত অৰুণোদয়ত যি অসমীয়া ভাষা লিখিছিল সেই ভাষা সৰল আৰু উচ্চাৰণ অনুসৰি ভাষা আছিল। কিন্তু সেইটো অসমীয়া ভাষাৰ শুদ্ধ আৰু স্বাভাৱিক অৱস্থা নহয়। ভালকৈ মাত নুফুটা সৰু লৰাৰ ভাষাত যেনে সৰলতা আৰু মধুৰতা গুণ থাকে পাদুৰিসকলৰ ভাষাতো তেনে এটি বিশুদ্ধ সৰলতা আৰু মধুৰতাই বিৰাজ কৰিছিল। তলত উদ্ধৃত কৰা “সৰণৰ ভয় হেলা” কৰা এজনৰ কথা” শীৰ্ষক নীতিমূলক গল্পটোৰ অংশটোৰ চানেকি দিয়া হল।

“হাদেবি দেশৰ এজন খৃষ্টীয়ান বজাই এদিন আপোনাৰ মনত বৰ বিয়াকুল পাইছিল। তেনেতে বজাৰ ভায়েকে তেওঁক সুধিলে— তোমাৰ মনত কিয় এনে চিন্তাৰ বিয়াকুল হৈছা? তাতে বজাই মাত লগাই কলে— হে ভাই পৰম ঈশ্বৰৰ আগত মই মহা অপৰাধী হৈছো, সেই নিমিত্তে সৰণ আৰু বিচাৰৰ সময়ত ঈশ্বৰৰ

সাক্ষাতে থিয় হব লাগিব। এই দুই কথাত মোৰ মনত অতি ভয় জনমিচে। তাতে বজাৰ ভায়েকে হাঁহি ক’লে— এনে সময়ত চিন্তা কৰা আপোনাৰ উচিত নহয়। ইয়াত কেবল মনৰ সুখহে গুচে। তাতে বজাই একো উত্তৰ নকৰি ভায়েকক কুশল বিদায় দিলে।”

যদিও মিছনেৰীসকলে যত্ন কৰি অসমীয়া ভাষা শিকি লৈছিল আৰু তেওঁলোকৰ ভাষা সৰল আৰু কথিত ভাষাৰ ওচৰ চপা আছিল তথাপি তেওঁলোকে অসমীয়া ঠাঁচটো সম্পূৰ্ণৰূপে আৱৃত্ত কৰিব পৰা নাছিল। ইংৰাজী ভাষাৰ ঠাঁচটো অজানিতভাবেই অসমীয়া লেখোঁতেও প্ৰকাশ পাইছিল।

আমেৰিকাৰ বেপাৰী মিছনৰ প্ৰকাশিত অন্যান্য পুথিৰ ভিতৰত পঢ়াশলীয়া পাঠ, ধৰ্মপুথি, শিশুপাঠ্য প্ৰধান।

(ক) পঢ়াশলীয়া পাঠ :—বাৰে মতৰা, প্ৰথম কিতাপ, সাধুকথা, প্ৰথম গণনা, দ্বিতীয় গণনা, পদাৰ্থ বিদ্যা, ফুলমণি আৰু কৰুণা, মাক-জীয়েক, হেনৰী আৰু তেওঁৰ লগুৱা, যাত্ৰিকৰ যাত্ৰা, অপৰিমিতাচাৰৰ পৰিণাম, জোচেফৰ কাহিনী, আমেৰিকা আবিষ্কাৰ, বৰ্ণবিচাৰ ইত্যাদি।

(খ) ধৰ্মপুথি :—আমাৰ ত্ৰাণকৰ্তা যিশু খৃষ্টৰ নতুন নিয়ম, খৃষ্টৰ বিৱৰণ আৰু শুভ যাত্ৰা, ডেভিডৰ গীত নিস্তাৰৰ উপায়, কথোপকথন, পৱিত্ৰ অৱতাৰ, স্বত্ব গান (২১০টি) ডক্টৰ বাৰ্থৰ বাইবেলৰ সাৰু।

(গ) শিশুপাঠ্য :—শুৱনীদাঁকো, আফ্ৰিকাৰ কোঁৱৰ, বুদ্ধ নায়েক বাসুগতিৰ কাহিনী, বেবিৰ কাহিনী, বেজৰ কাহিনী, সৰুকালাৰ ধৰ্ম, মাউৰী ছোৱালী, ঈগলৰ বাই। ইয়াৰ বাহিৰে ১৮৪০ চনত কটবৰ মেনে উলিওৱা ২৫৬ পিঠীয়া অসমীয়া শব্দাৱলী আৰু ঋগ্বেদক্য, বৰি চন্দ্ৰ ডেকা বৰুৱাৰ অসম দণ্ডবিধি আইন ১৮৪৫ চনত ব্ৰাউনে উলিওৱা বকুল কায়স্থৰ পদগণিত আৰু লীলাৱতীৰ ভাণ্ডি; ১৮৯৩ চনত মূৰেৰে বিশুকোষৰ সহায়ত লিখা ‘অসমীয়া লৰাৰ মিত্ৰ’, ১৭৭ পিঠীয়া ‘ভূগোল শিক্ষক’ আৰু ২২২ পিঠীয়া ‘অসমীয়া শিক্ষক’ আৰু বিজ্ঞান আদি বিষয়ক সমাচাৰ চন্দ্ৰিকা ছপোৱা পেটাৰ কাণিৰ অনুসৰণত লিখা ব্ৰাউনৰ মেমৰ ‘প্ৰথম ভাগ ভূগোল ইত্যাদি।

এইবাৰ খৃষ্টান মিছনেৰীসকলৰ লিখাৰ চানেকী চিত্ৰিত কৰিলে আৰু দেখিবলৈ পাম যে তেওঁলোকৰ বিশু খৃষ্ট আদিৰ ঠাইত বিষ্ণু, কৃষ্ণ আদি বহুৱালে বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ কৰিতা হৈ পৰিব। নিৰ্বিৰাম কাবৰেলৰ বচিত বিনয় বচনৰ একাঁকি উদ্ধৃত কৰিলে তাৰ যথা-ৰ্গতা প্ৰমাণ কৰিব পাৰি।

“শুনা সৰ্বজন বিনয় বচন বিদয়ে দিওক বাস।
পাপ তৰিবৰ যিচু পদসাৰ নাহি অন্যথাৰ আশ।
তেৱেঁ দয়াত্বৰ আপনি ঈশ্বৰ পূৰ্ণ ব্ৰহ্মসনাতন।
যিচু বিনে আৰ সকলো অসাৰ ভাৰি দেখা সৰ্বজন।
জেন ব্ৰিখ্যা ডালে পথি গৈ সকলে দণ্ড কি দুদণ্ড থাকে।
সেইকাপে জ্ঞান দেহত জিৱকে নিচয়ে বোলা সৱাকে।
দিপ্তিতে সমণ কৰিলে গমন অপমান নাহি হৰ।
অন্ধকাৰে ভাই চলিলে সৰাই পথতে উজাস্তি খাৰ।
এই হেতু স্মৃণ মোৰ নিবেদন খৃষ্টিত কৰা আশ্ৰই।
যিচু বিনে আৰ নাহিকে উধাৰ জানিব নিচয়ে ভাই।”

হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে কবৰ দৰে সাত সাগৰ তেৰ নদী পাৰ হৈ অহা এই পাৰ্শ্বীসকলে দহ-বাৰ বছৰৰ ভিতৰত ততাতয়াকৈ অসমীয়া ভাষা আয়ত্ত কৰি লিখিব লগা হোৱাত তাত এটা আচছৱা স্বভাৱ থাকি-বই; আৰু তাত বিমান ক্ৰাট্টিয়েই থাওক, তাত দোষতকৈ গুণৰ ভাগ নিশ্চয় অভাস্ত কপে অধিক হব। ঘাইকৈ তেওঁলোকে অসমীয়া জনগণৰ মাত কথাত অনুকৰণ কৰি লিখাৰ বাবে তেওঁলোকৰ ভাষা কেঁচুৱাৰ খুনুক-খাণাক মাতৰ দৰে মিঠা আৰু স্বাভাৱিক; কিন্তু ইংৰাজী ভাষাৰ সংস্পৰ্শত সাহিত্যৰ এটা নতুন গোন্ধ ওলাই পৰিছে। উদা-হৰণ স্বৰূপে ১৮৫৭ চনৰ অক্টোবৰত ওলোৱা ‘ম’ ‘ব’ ‘ব’ ‘ব’ “সৰু চিনু এল” পঢ়ি চালে দেখিবলৈ পাওঁ:—

সৰু চিনু এল যি-যমই নিমাত শুনি প্ৰভুৰ মাত।
আনন্দ জন্মিল তাৰ বিদই জানি ঈশ্বৰ আছিল তাত।
কেনে স্মৃণৰ ভাগি সি প্ৰভুৰ প্ৰিয় সন্তানটি,
যদি দাৱাল প্ৰভু জনে মোত স্মৃণান স্মৃণ বাণী।
গুচাই পাপ পৰাক্ৰম দিব তাৰ পৰা মুক্তি;
তেওঁলৈ প্ৰেম পাপলৈ ভই, মোৰ মন পুৰিছে নিচই।”

এৰিয়ান

১৮১২ শকৰ প্ৰথম বছৰৰ ‘বিজুলীত’ ওলোৱা ‘আদ্যশক্তি স্তোত্র’ আৰু ঈশ্বৰচন্দ্ৰ বিদ্যাসাগৰৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণত ‘ভাৰত বিনাপ’ আদি পদ্যৰ ছদ্মনামা কৰি ‘গুৰুদত্ত’ এই গুণাভিৰামেই।

কান্দত ভাৰত আই হিয়া মোৰ পুৰি যায়,
বিদ্যাসাগৰৰ বিয়োগত।

কি পাপে পাপিনী মই, মোহোৰ মৰণ নাই।
যাতনা হে মোৰ কপালত ॥
যি জনে মোহোৰ অৰ্থে ধনে প্ৰাণে যত্ন কৰে,
যাৰ হস্তে বাঢ়ে মোৰ আশা।
কোঁৱা নিদাৰণ বিধি, কিয় তাক হেৰুৱাওঁ,
কিয় মোৰ এনুৱা দুৰ্দ্ধশা ॥
দাস্তে তৃণ তুলি লওঁ, তোমাক কাকুতি কৰোঁ।।
ই দুৰ্দ্ধশা নিদিবা আমাক।
দয়া কৰাঁ দয়াময় মই হওঁ নিৰাশ্ৰয়
কৃপা কৰাঁ তুমি আমাসাক ॥

আনন্দবাম ফুকনৰ পিছতে গুণাভিৰাম অসমীয়া ভাষাৰ এজন ঘাই উৎসাহ দাতা বুলি হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই শ্ৰদ্ধাৰে তেওঁৰ আত্মজীৱনীত লিখি গৈছে। মুঠতে চেকিয়ান ফুকন আৰু হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ পাছতে অসমীয়া সাহিত্যৰ গুণ আসনখিনি যে গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ তাত সন্দেহ নাই। খৃষ্টান মিছনেৰীসকলৰ অনুপ্ৰেৰণাত আমাৰ ডেকা সকলে নানা ধৰণৰ কাব্য বচনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যৰ ভৱিষ্যৎ পথ পৰিষ্কাৰ কৰি থৈ গৈছে।

অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰথম উপন্যাস ‘কামিনীকান্ত’। খৃষ্টান মিছনেৰীসকলৰ কাব্যৰ অনুপ্ৰেৰণা পাই এই উপন্যাসখন বচনা কৰিছে। এই উপন্যাসত লিখা আছে যে কমলাকান্ত হিন্দুধৰ্মত দেৱ দেৱী পূজা পাৰ্বৰন ইত্যাদিৰ মাজত ভগবানৰ প্ৰকৃত সত্তা বিচাৰি নাপাই নিজ পিতৃমাতৃ হিন্দুধৰ্ম সমাজ আদি পৰিত্যাগ কৰি খৃষ্টধৰ্মৰ অনুৰাগী হৈছে। কিন্তু বাহিৰে যিয়েই নাথাকক বোধকৰো নায়ক কামিনীকান্তৰ অন্তৰত হিন্দুধৰ্ম লুকাই আছিল যাৰ ফলত খৃষ্টধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি যীশুৰ মহিমা বৰ্ণনা কৰাৰ ভিতৰত নিকা অসমীয়া ভাষাই ব্যৱহাৰ কৰিছে। ‘খৃষ্ট—পৰমাথিক সূৰ্য’ নামৰ পদ্যটোত এই কথা প্ৰায় স্পষ্ট।

“খৃষ্ট পৰমাথিক সূৰ্য”

(The sun of the Righteousness)

সৰ্বলোকে দেখা

পুৱাইছে কাল-নিশা,

যীশুৰ আগমনত পুৱাই যোৱা নিশা ।

খৃষ্টৰ যি আগমণ

গুচুৱাই অন্ধকাৰ

উল্লসিত হয় সকল এই মৰ্ত্য ভুবন ।

আদৰ মান দেৱতাৰ

আৰু যোৱা অন্ধকাৰ

পৰমাথিক সূৰ্যৰ তাপে হ'ব চাবখাৰ

মৃত্যু ছাঁয়াৰ একাৰ

পৰিছিল ওপৰ যাৰ

দেখিছে সেই লোকৰ উদয়-দিবাকৰ ।

খৃষ্টৰ এই আগমন

লগতে পায় চেতন

ঘুমাৰি দূৰ হয় দেখা সকল নয়ন ।

এনেদৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ Christian era বা খৃষ্টান যুগ আলোচনা কৰিলে দেখিবলৈ পাত্ত যি যদিও তেওঁলোক ধৰ্মপ্ৰচাৰৰ গুৰুতাৰ লৈ এই দেশলৈ আহিছিল, তথাপি অসমীয়া সাহিত্য উন্নতিৰ কাৰণে প্ৰাণপনে চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁলোকেই কেৱল সাহিত্য বচনা কৰি ক্ষান্ত নাছিল। এদল অসমীয়া লেখক গঢ়ি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। খৃষ্টান মিছনেৰী সকলে এই দেশলৈ আহি অসমীয়া বিভিন্ন বিভাগত সাহিত্য বচনা কৰি এটা নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলে।

যুগৰ পিছত যুগ আহিব বা সৃষ্টি হ'ব, উদ্ভব-বিলয় ঘটিব— কিন্তু অসমীয়া সাহিত্যত খৃষ্টান মিছনেৰী সকলৰ দান চিৰকাল অম্লান হৈ থাকিব।

শত শবতৰ গিছত

শিল্পী

বিনয় ভূষণ বড়ো
প্রাকবিশ্ববিদ্যালয়, কলা

পুৰণি এৰিয়ানৰ গল্প আৰু কবিতা

[অসমীয়া বিভাগ]

পৰমেশ শীল, বি-এ, (অনাৰ্চ)

প্ৰাক্তন ছাত্ৰ

ছাত্ৰৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰ ব্যাপক নহয়, সাধনাৰ একাগ্ৰতাও অধ্যয়নসায়ী নহয়, তবল অনুভূতি আৰু উচ্ছাসেই অধিক ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য, ফলত ছাত্ৰাৱস্থাতে স্কুল-কলেজৰ সাহিত্য পৰিসৰৰ বাহিৰলৈ ওলাব পাৰে কম সংখ্যক ছাত্ৰহে। উপযুক্ত বাতাবৰণৰ অভাৱে ইয়াৰ এটা কাৰণ। পাঠ্যক্ৰম আৰু শিক্ষা-পদ্ধতিয়ে ছাত্ৰক কৰি তুলিছে পৰীক্ষামুখী, 'নোটচ'ৰ 'বেডিমেন্ট' প্ৰশ্নোত্তৰে স্বকীয় বুদ্ধিৰ কৰ্ষণত অন্তৰায় ৰূপে থিয় দি ছাত্ৰৰ প্ৰতিভা বিকাশত ওলোটাক্ৰিয়া কৰে। মননশীলতাহীন ছাত্ৰৰ মাজত সাহিত্য-বৃক্ষৰ অঙ্কুৰণ আৰু বৰ্দ্ধন কল্পনাতীত। ব্যৱসায়ী প্ৰতিস্থানসমূহে প্ৰকাশ কৰা সাহিত্যালোচনীবোৰতো ন-লেখকক উৎসাহ দেখুৱাই আগবঢ়াই অনাৰ চেষ্টাতকৈ প্ৰতিযোগিতা আৰু প্ৰতিস্থাৰ ভিত্তিতহে বাছনিৰ মাপকাঠি হাতত লোৱা দেখা যায়। এনেয়ে অসমীয়া সাহিত্য বিষয়ক আলোচনীৰ অৱস্থা দুখ লগা, তাতে আকৌ মুষ্টিমেয় প্ৰতিস্থিতি লেখকৰ বাবে সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত ধৰণৰ ব্যৱস্থা, অধিক ক্ষেত্ৰতে এনেবোৰ আলোচনীয়ে পাঠকক বসাস্বাদনকাৰী হিচাবেই বিচাৰ কৰি আহিছে, শৃঙ্খলাবদ্ধভাৱে সাহিত্য বিষয়ৰ শিক্ষামূলক আৰু প্ৰেৰণাদায়ক আলোচনাৰ দ্বাৰা নতুন সমাজৰ বুদ্ধি জ্ঞান কল্পনা বৃদ্ধি কৰাৰ চেষ্টা নাই; ফলস্বৰূপে উপযুক্ত বাতাবৰণৰ অভাৱত অনুশীলনত ব্ৰতী ন-লেখকৰ সংখ্যা আশানুকূপ নহয়। এনে এটা অৱস্থাত অনুৰাগী ছাত্ৰ নিকপায়; চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰ একমাত্ৰ স্কুল আৰু

কলেজৰ মুখপত্ৰ সমূহ। কিন্তু যেহেতু এনেবোৰ মুখপত্ৰৰ প্ৰকাশ বহুত মাত্ৰ এবাৰহে ই ছাত্ৰক সাময়িক ভাবে অনুপ্ৰেৰণা যোগাব পাৰে; সৃষ্টি কৰি গঢ়ি তুলিব নোৱাৰে।

বিষয়বস্তু আৰু প্ৰকাশভঙ্গী—দুয়োটাৰে স্তৰ-সমন্বয় সাধনৰ অভাৱত একোটা হৈ আকৰ্ষণীয় idea বিকৃত হৈ পৰা দেখা যায়। ছাত্ৰৰ মাজত মননশীলতাৰ অভাৱ আৰু তাৰ কাৰণ ওপৰত উল্লেখ কৰি অহা হৈছে। একে কাৰণতে বহু সময়ত ভাল বিষয় এটাও ছাত্ৰৰ লিখাত কিবাটো হৈ পৰে।

দ্বিতীয় অৰ্থচ প্ৰধান দুৰ্বলতা প্ৰকাশভঙ্গী আৰু ভাষা। যি মাধ্যমেৰে বক্তব্য বিষয়ক মুক্তিমান কৰি তুলিবলৈ বিচৰা হয় তাৰ সম্যক জ্ঞান থকাটো আৱশ্যক। কিন্তু সৰহ ভাগতে দেখা যায় ভাষাৰ প্ৰতি নিষ্ঠুৰ অৱহেলা। অকল ব্যাকৰণগত বিগুৰুতাই ভাল ভাষাৰ নমুনা বুলি ভবাটো বুদ্ধিহীন। উপযুক্ত শব্দৰ অবিহনে ভাৱ প্ৰকাশৰ চেষ্টা বিফলপ্ৰায়,—বোবাৰ কক্কৰনিৰ দৰেহে; অৰ্থচ অকল ছাত্ৰৰ ক্ষেত্ৰতে নহয় বহুত তথাকথিত সাহিত্যিকৰ ক্ষেত্ৰতো এই দুৰ্বলতা প্ৰকট। যথোপযুক্ত ভাববাহক শব্দ প্ৰয়োগৰ অকৃত-কাৰ্য্যতাই বক্তব্য বিষয়ৰ গাভীৰ্য্য, সৌন্দৰ্য্য আৰু আবেদন বহুলাংশে নষ্ট কৰে। অন্ততঃ মাতৃভাষাটোক শ্ৰদ্ধা সহকাৰে গুৰু ভাৱে আয়ত্ব কৰিবলৈ শিকাটো ছাত্ৰসকলে ব্ৰত হিচাবে গ্ৰহণ কৰা নিতান্ত আৱশ্যক বুলি ভাবোঁ।

এৰিয়ানৰ ছাত্ৰ-লেখকসকলকে অকল এনেবোৰ দোষত দোষী কৰিবলৈ বিচৰা নাই; সাধাৰণভাবে সকলো ছাত্ৰৰ বেলিকাই এই কথা খাটে। এই সামগ্ৰিক দৃষ্টিৰ বাহিৰলৈ ওলাব পৰা ছাত্ৰও আছে আৰু সেই সকলে কৃতিত্ব দেখুৱাই আগবাঢ়ি যায়। দৰাচলতে প্ৰথম প্ৰচেষ্টাতে সফলতাৰ শিখৰ বগোৱাৰ স্বপ্ন ভঙ্গত নিজক নেহেৰুৱালে, অকৃতকাৰ্য্যতা জনিত হতাশা ত্যাগ কৰি নিষ্ঠা সহকাৰে অনুশীলনত ব্ৰতী হলে আৰু স্কুল কলেজৰ আলোচনী সম্পাদকে জাননী দিলেহে কিবাকিবি লিখিবলৈ চেষ্টা কৰাৰ অভ্যাস ত্যাগ কৰি লিখাটো দায়িত্বত পৰিণত কৰি লব পাৰিলে যিকোনো অনুৰাগী ছাত্ৰ এদিন সফল হব; ই ধুকপ।

প্ৰকৃত অৰ্থত সমালোচনা কৰিব পৰাকৈ পুৰণি এৰিয়ানৰ বুকুত গল্প আৰু কবিতা বিচাৰি পোৱাটো দুৰূহ; সংখ্যাত যথেষ্ট হলেও মানদণ্ডৰ বিচাৰত মাত্ৰ কেইটামানহে কিছু পৰিমাণে উন্নত। তথাপি আমি এনে কাৰ্য্যত ব্ৰতী হৈছো; আৰু এই ক্ষেত্ৰত এটা যুক্তিকে বিচাৰি পাইছো—হয়তো এনে আলোচনাই আলোচ্য লেখকসকলক নিজৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে আত্ম-বিশ্লেষণৰ সুযোগ দিব আৰু ভৱিষ্যত আৰ্য্যবিদ্যাপীঠ কলেজৰ ছাত্ৰ সকলৰ বাবে এটা উদ্দীপনা স্বৰূপ হৈ বৰ। ছাত্ৰ সকলক এই বিষয়ত গভীৰভাবে মনো-নিবেশ কৰাত ই যদি তিলমানো ইন্ধন যোগায় আমাৰ শ্ৰম সাৰ্থক হব। প্ৰসঙ্গ ক্ৰমে আন এটা কথা উনুকিয়াই ৰাখো যে প্ৰথম তিনি বছৰমানৰ এৰিয়ানৰ অংশীদাৰ আৰ্য্যবিদ্যাপীঠ উচ্চ মাধ্যমিক শাখাৰ ৰচনা বিভিন্ন কাৰণ বশতঃ ইয়াৰ অশুভূক্ত কৰিব পৰা নগল; কলেজীয়া স্তৰৰো অপেক্ষাকৃত ভাৱে আকৰ্ষণীয়বোৰহে আলোচনাৰ বাবে ললোঁ।

প্ৰথম সংখ্যা 'এৰিয়ান'ত প্ৰকাশ পোৱা নৰেণ মেধিৰ 'জেমী' নামৰ গল্পটোত এক কাৰুণ্য মিশ্ৰিত বাতাবৰণ পোৱা যায়। গাৰলীয়া ছোৱালী জয়া, পিতাকৰ মৃত্যুৰ পিচত আশ্ৰয় লয় খুৰাকৰ, খুৰীয়েকৰ অৱৰ্ণনীয় অত্যাচাৰ সহ্য কৰিও ঘৰখনৰ কাম কাজ কৰি যায়, তাই; কিন্তু হঠাতে খুৰীয়েকৰ মৃত্যু হয়, ঋণৰ অজুহাতত গাৰলীয়ে সূদখোৰ ধনীৰাম বৰুৱাই খুৰাকৰ মাটি-বাবী আত্মসাৎ কৰে। খুৰাক নিৰুদ্দেশ হয়, জয়া হৈ পৰে

নিষ্ঠৰুৱা, ধনীৰাম বৰুৱাৰ শিক্ষিত পুত্ৰ অজিত বৰুৱাৰ তীতি প্ৰদৰ্শনত তাই অজিতৰ কামনাৰ বলি হব লগীয়াত পৰে। ফলত গাৰলীয়ে মানুহৰ মনত তাই হৈ পৰে হিচাৰিণী। কলঙ্কৰ হাত এৰাবলৈ ভবেশ ৰয়ৰ ফুচুলনিত ভোল গৈ নগৰলৈ অহা জয়া শেষলৈ হৈ পৰে জেমী—এজনী গণিকা। জেমীয়ে দৈনন্দিন জীৱনৰ মাজতো জয়াৰ জীৱনৰ কল্পনা কৰে আৰু এদিন আবেগৰ বশীভূতা হৈ প্ৰতিশোধ লবলৈ ব্যগ্ৰ হৈ উঠে; কিন্তু তাইৰ জীৱনৰ সোঁতত বালিভেটাৰ সৃষ্টি কৰা অজিত বৰুৱাক সমুখত পায়ো চিনিৰ নোৱাৰি কয়, "আপুনি যাওক বৰুৱা, ঘৰলৈ ফিৰি যাওক। কিয় আহে আপুনি ইয়ালৈ? আপুনি জানো ডাঙৰ মানুহৰ ল'ৰা নহয়?" এয়া যেন জেমীৰ প্ৰতি নিয়তিৰ পৰিহাস—dramatic irony.

'জেমী' চৰিত্ৰত বেশ্যাতকৈ এগৰাকী সহায় সম্বল-হীনা নিৰুপায় অথচ মহিয়সী নাৰী স্পষ্ট হৈ পৰিছে। তাইক দোষ দিব নোৱাৰি, গালি দিব নোৱাৰি—তাই পুতৌৰ পাত্ৰী। অৱস্থাৰ হেঁচাত পৰিও সহজ ভাবে ভাগ্যৰ বিড়ম্বনা মানি লব পৰা নাই; সেয়ে তাইৰ মাজত সৎ শক্তি শেষ মুহূৰ্ত্তলৈকে জীয়াই আছিল। তাই সমাজখনক ভালকৈ চিনি পায় আৰু চিনি পায় "ভদ্ৰ-তাৰ মুখা পিন্ধা একশ্ৰেণী নৰপিপাচ যি সকলে চুমাৰ চলোৱে গাৰ ছাল চিঙিবলৈ কুণ্ঠাবোধ নকৰে।"

কল্পনাৰ বৈচিত্ৰ আৰু বিশালতা দেখা গৈছে জিতেন মজুমদাৰৰ গল্প 'মৃত্যুমুখীৰ স্বপ্ন'ত (৩য় সংখ্যা ১৯৬২)।

পঞ্চম-ষষ্ঠ সংখ্যা (১৯৬৪-৬৫) এৰিয়ানৰ ভাৰত চন্দ্ৰ শৰ্মাৰ 'অভিনয়' গল্পটো একে আধাৰতে আকৰ্ষণীয় বুলি কব পাৰি। মীৰাৰ প্ৰেমিক লেখক প্ৰণৱ ফুকনৰ ভৱিত কুণ্ঠৰোগ হয়। আনমনা আৰু এৰাই ফুৰিবলৈ বিচৰা প্ৰণৱ ফুকনৰ পৰা মীৰাই এদিন কথাটো আৱিষ্কাৰ কৰে। অসহনীয় মানসিক যন্ত্ৰনাত মীৰা হৈ পৰে উন্মাদ প্ৰায়; জীৱনৰ স্বাভাৱিক গতি শুক হৈ যায়। সকলোবোৰতে আউল লাগে অথচ কাকো নজনায়। কুণ্ঠৰোগীৰ কথা শুনিলেই অসন্তৰ ধৰণে মানসিক যন্ত্ৰনাত জৰ্জৰ হৈ সকলোবোৰ মানুহকে খেদি দি অকলে নিজৰ কোঠাত সোমাই থাকে।